

Poselství ke Světovému dne loutkářství 2026

Sláva radosti ze života / Sen hyeny

Drazí kolegové, loutkáři a loutkářky UNIMA, obyvatelé naší Země.

Malijští Bamanové, podobně jako některé další národy světa, věří, že svět vzniká neustále, že věci pozvolna vyvěrají z hlasu Stvořitele a víří ve spirálách slov.

Na úsvitu věků, uprostřed chaosu, vyvrhl duch prvotního vulkánů na zem první loutku, Božstvo Meren, které mělo vládnout světu.

Tato loutka v podobě ženy dala život rostlinám, zvířatům a lidem (*v bambarštině Jiriw, Sogow a Maaniw, pozn. překl.*).

Oživovat naši minulost, představovat loutku jako důležitou součást světového kulturního dědictví není jen vědeckým úkolem. Je to také projev rozumu a lásky k sobě samým.

Na tom není nic nového. Stále to však stojí za pozornost.

V tomto druhu divadla, v němž každý hraje dvojí hru, ani člověk z vysoké společnosti nemůže uniknout před morálním kázáním loutek.

Loutkové divadlo je inspirativním svědkem naší doby. Lidé jsou jeho skutečnými hrdiny, životadárnou silou, prostou radostí.

V pravé kráse loutky, jejím bohatém a rozmanitém divadelním a hudebním projevu, jejích písních a tancích, se odráží původní civilizace a prastaré víry. Jsou obrovským zdrojem inspirace pro divadelníky a zejména pro mládež, která tvoří univerzální kulturu.

Mandingové, stejně jako ostatní národy, vždy pečovali o výchovu mládeže. Prostřednictvím loutkářského umění v celé jeho šíři a rozmanitosti se předchozí generace snažily vždy vytvořit co nejpříznivější podmínky pro plnohodnotný fyzický, intelektuální a morální vývoj mladých lidí.

Ani v minulosti naši předkové nikdy nenechali mládež bez vedení. Dospělí nesmí nechat mladé lidi napospas osudu.

Moudrý člověk musí být pro mládež dokonalým vzorem.

Loutka baví a zároveň napravuje mravy. Když se pohybuje v měsíčním svitu, nad paravánem, za ním či bez něj, je jejím karavánem celá vesnice.

Je to moje vesnice, můj domov.

„Když se sup vydá na koňský trh, myslí na budoucnost“, aby neměl hlad. Prostřednictvím těchto záhadných rčení učí bambarské loutky z Mali mladé lidi tomu, aby každoročně obdělávali nová pole a pečovali o tradice.

Světový den loutkářství je oslavou radosti ze života.

Loutkářství a UNIMA patří k nejvýznamnějším institucím světové kultury. Loutky mají především náboženskou povahu a ocitají se v centru života, ve smyslu uměleckých, politických a sociálních vztahů.

Nasloucháme duchům loutek, které k nám promlouvají.

Loutka je jako Slunce, které nás rozechřívá láskou a porozuměním. Taková je UNIMA, jako láska věčného Slunce.

UNIMA je závazek na celý život. UNIMA je politická a kulturní instituce na vysoké úrovni, která by měla zůstat v celém světě zachována.

Loutky jsou nástrojem vzdělání, solidarity, porozumění. V současnosti si zaslouží zvláštní pozornost nejen pro jejich pojetí a zpracování, ale i vzhledem k jejich propagaci ve světě.

Loutka je zrcadlem naší kulturní identity, odrazovým můstkem pro rozkvět našeho umění a kultury, nenahraditelným rámcem potvrzujícím našeho tvůrčího génia. Proto musí být loutkářské umění součástí společnosti.

Loutka svou proslulou krásou budí všeobecný obdiv. Loutky jsou, od nepaměti byly a vždy budou součástí lidského života na celém světě. Definovat znamená vymezit hranice. Loutka však hranice odmítá. Proniká vším, šíří se všude; je nejsvrchovanějším vyjádřením lidského ducha.

V minulosti se lidé učili skrze příběhy a bavili se malými figurkami lidí nebo zvířat, které se pohybovaly – někdy na nitích, jindy volně – a lidé je ovládali.

Kdy začínají dějiny loutkářství v Mali?

Na tuto otázku je těžká odpověď.

Spousta historiků klade jejich počátek do 9. nebo 12. století.

Loutkové divadlo v Mali zaujímá v historii afrického loutkářství výjimečné místo. Objevil ho v roce 1878 Paul Soleillet a stalo se tak prvním africkým loutkovým divadlem, které se proslavilo i mimo Afriku.¹

V africkém umění představuje malijská loutka velkou dlabanou loď pirogu, s plachtou či bez, která vypluje, jen když se rozhoupají vlny. Díky loutkovému umění se rivalita mezi společenstvími mění v partnerství. Loutka dokázala stabilizovat a přeměnit konflikty ve spojenectví. UNIMA či loutkářství sní bezesporu sen totemického zvířete, chytré a mazané hyeny.

Hyena je symbolem síly a nespoutanosti. Její příběh nás uvádí do jejího snu. Je to sen o budoucnosti, ve kterém jsou lidé rozumní a žijí v neustálém souladu se svým tělem i duchem. Sen o společenství a sdílení. Sen, v němž hyena čelí různým situacím, aby si zajistila lepší budoucnost. Snadno nacházím společnou řeč s malijskými Bambarý zvenkova. Když nevíme, odkud pocházíme, nevíme ani, kam směřujeme. Apokud v zemi Bambarů nevíte, odkud pocházíte, zjeví se postupně všichni duchové a plivnou vám do tváře rozžvýkané ořechy kola.

Svoje loutkářské nadání jsem zdědil po otci a ten zase po svém. Můj otec chtěl, abych ztělesňoval obraz domu bambarského světa a jeho tradic.

To, co se děje, je skvělé. Přináším svému otci nové vize.

Vážení kolegové loutkáři a loutkářky z celého světa: loutka je nástroj, jímž promlouvají předkové. Je to hlas moci. Vše samozřejmě závisí na místě, kde se nacházíme.

Jsem zastáncem tradic v moderní době. Mým hlavním cílem je šířit po celém světě povědomí o tradičních loutkách a mizejících starodávných technikách, od řezbářství až po manipulaci s loutkami. A také šířit povědomí o tradičním divadle Afriky a celého světa, o jeho specifickém stylu hry s maskami a loutkami, založeném na hudbě, tanci a zpěvu.

To vše v naději, že děti z Mali, z Afriky a celého světa najdou zálibu v této rozsáhlé společenské paměti, tvořící naše univerzální kulturní dědictví.

Neustále bojuji za to, aby bylo tradiční loutkové umění plně uznáno pro svou originalitu, tradice a bohatství.

Závěrem bych rád vyjádřil svou hlubokou vděčnost členům UNIMA a všem, kteří věří v loutkářské umění a v loutkáře a loutkářky celého světa. Rád bych také poděkoval světovému kongresu UNIMA 2025 za podporu, kterou nelze čísly vyjádřit.

Děkuji za skvělou spolupráci a podněty, které byly pro všechny velmi užitečné.

Bohyně Vod, Ba Faro, buď se mnou, dokud se moje země nestane skutečně mou zemí.

Šťastný a úspěšný rok 2026.

Ať žije UNIMA! Ať žije Světový den loutkářství 2026!

Ať žije Charleville-Mézières!

Bamako, 10. prosince 2025

Yaya Coulibaly

Prezident společnosti Sogolon

Rytíř Národního řádu Mali

Překlad: Lucie Němečková

Yaya Coulibaly (životopis)

Yaya Coulibaly je malijský loutkář, vypravěč, hudebník a mág. Narodil se 26. dubna 1959 v Koule v oblasti Koulikoro v Mali. Den jeho narození byl výjimečný – připadal na obřad Jo. Podle tradice mu tehdy předkové předali svou duchovní sílu.

Yaya Coulibaly je přímým potomkem Bitona Coulibalyho, krále města Ségou. Už od dětství byl zasvěcován do mystických znalostí a od svého otce převzal rozsáhlé učení o loutkovém divadle, které má významné místo v iniciačních rituálech tajných společností.

Později studoval na Národním institutu umění (INA) v Bamaku, kde získal základní umělecké vzdělání. Následně pokračoval ve studiu ve Francii – nejprve na Mezinárodním institutu loutkářství a poté na Národní vyšší škole loutkářského umění (ESNAM) v Charleville-Mézières.

Během svého studijního pobytu v Evropě spolupracoval s etnology a aktivně se podílel na výzkumu a poznávání tradičních společností západní Afriky. Podílel se také na vědeckých projektech věnovaných jejich kulturním artefaktům.

Jako dědic velmi staré sbírky loutek se Yaya Coulibaly během několika desetiletí stal jedním z nejvýznamnějších strážců tradice národa Bamanan – jedné z nejstarších a nejbohatších loutkářských tradic Afriky. Jeho sbírka dnes čítá téměř 25 000 loutek a neustále se rozrůstá o nové originální kusy.

Díky hlubokému zasvěcení do tradiční kultury vytvořil Yaya Coulibaly svébytné současné loutkové divadlo, s nímž vystupuje po celém světě.

V roce 1980 založil soubor Sogolon. Název odkazuje na matku císaře Soundiaty Keity, zakladatele říše Mali. Soubor byl prvním svého druhu v Mali a od svého vzniku se věnuje rozvoji divadelní tvorby inspirované tradicemi národů Bamanan, Somono a Bozo. Prostřednictvím loutkářského umění vytváří nové inscenace, uvádí je po celém světě, účastní se významných festivalů a zároveň školí umělce a badatele z Afriky, Evropy, Ameriky i Asie.

V roce 2006 byla část jeho sbírky vystavena v Muzeu afrického zlata v Kapském Městě. Expozice zahrnovala historické i současné loutky různých typů – marionety, maňásky, stínové loutky, ale také masky a sochy. Ve stejném roce se spolu s Handspring Puppet Company podílel na výstavě *At Arms Length – The Art of African Puppetry* v Africa Center v New Yorku.

ČESKÉ STŘEDISKO UNIMA
CENTRE TCHEQUE DE L' UNIMA
CZECH UNIMA CENTRE

Jeho práce byla představena také na mnoha dalších prestižních místech po celém světě – například v Echomusée v Paříži, v Halles de Schaerbeek v Bruselu, na Documenta v Německu, v galerii Manège v Dakaru, na MASA v Abidžanu, na festivalu MAPAS ve Španělsku nebo na Divadelních dnech v Kartágu.

Ve svých inscenacích čerpá Yaya Coulibaly z africké ústní tradice – z příběhů, bajek a morálních ponaučení. Zdůrazňuje hodnoty, které jsou mu blízké: odvahu, lásku a prosperitu. Je také výrazným obhájcem individuální i kolektivní svobody a otevřeně odsuzuje války a extremismus, které označuje za „nemoci současného světa“.

Neúnavný cestovatel a „věčné dítě“ přisuzuje loutkářům mnoho rolí: jsou podle něj zároveň vědci, historiky, terapeuti, geomanty, léčitelé, učitelé i průvodci životem.

Jako otec rodiny předává své znalosti také svým dětem, aby zajistil pokračování tradice. Jak sám říká: „Loutky jsou vzácné předměty – a ty je třeba předávat dalším generacím.“

Po desetiletích práce pro loutkářské umění se rozhodl založit také festival, který by se stal každoročním setkáním loutkářů z celého světa. Tak vznikl Mezinárodní festival Sogobô v Bamaku, jehož první ročník se uskutečnil v květnu 2024. Yaya Coulibaly je jeho čestným předsedou.